

صنایع دستی

دیباچه: در همه جا حضور دارد. از شمال تا جنوب، از شرق تا غرب، از کویر تا کوه، از سیاه‌چادرهای عشایری تا خانه‌های ساده روستائیان، از کارگاه‌های ابتدایی و قدیمی واقع در کوچه پس کوچه‌های شهر تا فرهنگسراهای شهرهای بزرگ و از قبل از تاریخ تا امروز. سخن از صنایع دستی است. صنایعی که گاه به شکل فرش و گلیم جلوه‌گر می‌شوند و زمانی لطافت و ظرافت خویش را در منبت و معرق، گچ‌بری و آینه‌کاری، سفال و سرامیک به نمایش می‌گذارند. اما به هر نقش و شکلی که باشند، بیانگر عشق به پاکی و زیبایی‌اند، چرا که خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد. صنایعی که روح خود را از هنر وام گرفته‌اند و جسم‌شان ارتباطی نزدیک با صنعت دارد و همین ویژگی است که تعریف صنایع دستی را به طور اعم و به طور اخص به عنوان یک رشته دانشگاهی دشوار کرده است. چرا که عده‌ای از اساتید و صاحب‌نظران، این رشته از دید هنر بررسی می‌کنند و عده‌ای دیگر آن را به عنوان یک صنعت می‌بینند و بالاخره عده‌ای نیز معتقدند که صنایع دستی تلفیقی از هنر و صنعت است و حتی بعضی از استادان و کارشناسان می‌گویند علت اینکه نمی‌توان رشته فوق را به درستی تعریف کرد عنوان نامناسب این رشته است و باید به جای صنایع دستی عنوان دیگری را برای این رشته انتخاب نمود. رشته صنایع دستی رشته‌ای است که در آن هنر و کاربرد در کنار هم قرار

دارد؛ یعنی برخلاف هنر محض مثل هنر نقاشی که کاربرد روزمره ندارد در این رشته ساخت وسایل هنری که کاربرد روزمره نیز داشته باشند، مورد توجه است. برای مثال می‌توان به ساخت یک کاسه زیبا یا کیف زیبا اشاره نمود. در این رشته دانشجویان طی چهار سال اطلاعات متوسطی درباره 24 گروه بزرگ انواع صنایع دستی ایران که شامل 152 شاخه می‌شود، به دست می‌آورند همچنین با پرداختن به یکی از چهار گرایش صنایع چوب، سفال، نگارگری و طراحی فرش از نظر اجرا و کارشناسی آثار، در گرایش فوق صاحب تخصص شده و مهارت‌های لازم را برای تولید آثار صنایع دستی در گرایش انتخابی خود به دست می‌آورند.

توانایی‌های لازم :

بزرگترین سرمایه هر فرد برای ورود به این رشته عشق و علاقه است. همچنین باید پایداری و حوصله لازم را برای آموختن صنایع دستی داشت و در طراحی بخصوص طراحی سنتی قوی و با نقوش سنتی آشنا بود. همچنین یک دانشجوی صنایع دستی لازم است با فرهنگ و سنت قدیم کشور و ماشین‌ها و ابزار جدید آشنا شود و در نتیجه طرح‌هایی ارائه دهد که هم اصالت بومی و هم نوآوری هنری داشته باشد. و در نهایت آشنایی با ادبیات کهن و نو ایران برای دانشجویان این رشته یک ضرورت است زیرا هنر ما ارتباط تنگاتنگ با ادبیاتمان دارد و هیچ هنرمند ایرانی نمی‌تواند با ادبیات ایران

بیگانه باشد. گفتنی است دانشجویان صنایع دستی باید از آمادگی جسمانی برخوردار باشند. برای مثال در رشته‌ای مثل خاتم که ظرافت حرف اول را می‌زند، داشتن دست‌هایی چابک و ماهر بسیار مهم است.

موقعیت شغلی در ایران :

فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند در سازمان‌هایی مثل سازمان میراث فرهنگی، سازمان صنایع دستی ایران، اداره کل صنایع دستی در وزارت جهاد کشاورزی، سازمان ایرانگردی و جهانگردی، بنیاد مستضعفان و جانبازان، اداره کل موزه‌ها و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کارهای پژوهشی، تحقیقاتی یا کارشناسی بپردازند. همچنین می‌توانند با دایر کردن کارگاهی در خانه، هم درآمد بهتری داشته باشند و هم آنچه دوست دارند، بسازند که در این صورت فارغ‌التحصیلان صنایع دستی به دو صورت می‌توانند فعالیت کنند؛ یکی ساخت آثاری که جنبه موزه‌ای و تزئینی دارد و یکی تولید صناعی که کاربرد داشته و البته جنبه هنری نیز داشته باشد. در ضمن کارهای پژوهشی را نیز باید در نظر داشت. هرچند که تاکنون به این بخش بی‌توجهی شده است. برای مثال درباره فرش ایران بیشتر مقاله‌ها و کتاب‌هایی که داریم، خارجی است و نیاز به کارشناسان ایرانی که در این زمینه تحقیق و پژوهش کنند، کاملاً احساس می‌شود.

درس‌های این رشته در طول تحصیل :

طراحی پایه، مبانی هنرهای تجسمی ، کارگاه حجم‌سازی، هندسه نقوش ، آشنایی با هنرهای سنتی، تاریخچه کتابت، خوشنویسی و طراحی حروف ، کارگاه صنایع دستی 1 "آشنایی با همه کارگاه‌ها"، طراحی سنتی، رنگرزی پشم و الیاف، آبگینه، سفال و سرامیک، مینیاتور و تذهیب، بافت، چوب، فلز، آشنایی با هنر در تاریخ ، کارگاه عکاسی پایه، انسان، طبیعت، طراحی، تحول در صنایع دستی دنیا، هنر و تمدن اسلامی ، تحقیق در صنایع دستی ایران ، طراحی اشیا در تمدن اسلامی، تحقیق در صنایع دستی ، مرمت و نگهداری آثار هنری، پروژه.

منبع: کتاب آشنایی با رشته های دانشگاهی سازمان سنجش آموزش کشور تالیف خانم

فیروزه سودایی و نرم افزار سامان رشته ی سازمان سنجش